

Grala, Hieronim

"Quellenkunde zur Geschichte von Byzanz (324-1453)", Johannes Karayannopoulos, Günter Weiss, Wiesbaden 1982 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 76/4, 916

1985

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Johannes Karayannopoulos, Günter Weiss, *Quellenkunde zur Geschichte von Byzanz (324—1453)*, Zwei Halbbände, "Schriften zur Geistgeschichte des östlichen Europa" t. XIV, Otto Harrasowitz, Wiesbaden 1982, s. 661.

Znaczenia opracowanego przez J. Karayannopoulosa i G. Weissa kompendium bizantynistycznej wiedzy źródłoznawczej nie sposób nie docenić. Pionierska próba zestawienia kompletnej bazy źródłowej dotyczącej Cesarstwa Wschodniego poprzedzona została imponujących rozmiarów kwerendą w literaturze pomocniczej przedmiotu, której obfite zestawienie stanowi cenny dodatek do zasadniczej części pracy. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane niemal nieskazitelnie od strony metodycznej, zapewne więc obok klasycznych już osiągnięć bizantynistyki w postaci dzieł K. Krumbachera (1897?), H. G. Becka (1959) i G. Moravcsika (1976) zajmie poczesne miejsce wśród dorobku mediewistyki.

Dzieło otwierają dwa ważne rozdziały poświęcone tematyce metodycznej (I, s. 3—32) i typologii źródeł (II, s. 35—183), w istocie stanowiące preludeum do zasadniczej tj. źródłoznawczej części pracy. Wysiłek autorów zaowocował prawie pełnym zestawieniem źródeł pisanych traktujących o dziejach Cesarstwa od IV do XV w., zarówno proveniencji bizantyńskiej, jak też pochodzących z innych ośrodków politycznych i kulturowych (m.in. muzułmańskich, łacińskich i słowiańskich) (r. III, s. 185—236). Przekazy źródłowe omówione zostały również w ramach przedziałów chronologicznych odpowiadających kolejnym stuleciom (IV, s. 237—345). Bardzo cenne uzupełnienie pracy stanowi wykaz ważniejszych zespołów archiwalnych, zawierających źródła ważne z punktu widzenia bizantynistyki (s. 549—564).

Niestety, autorom nie udało się uniknąć usterek, a niekiedy i błędów, z których kilka przynajmniej warto zasygnalizować, jako że nie ma ich część zawiera § 13 rozdziału III (s. 211—212), poświęcony polskim źródłom do historii Bizancjum. M.in. uszedł uwadze autorów *pittakion* Kazimierza Wielkiego z 1370 r., adresowany do patriarchy konstantynopolitańskiego Filoteusza, a poświęcony reerygowaniu metropolii halickiej. Rejestr „polskich” mankamentów powiększają egzotyczne zgola opisy bibliograficzne dzieła J. Krzyżanowskiego i „Roczników” Jana Długosza (s. 212). W świetle nowszych ustaleń autor „Pamiętników janczara”, Konstantyn z Ostrowicy nie był Polakiem, a najprawdopodobniej Serbem. Z dorobku polskiej historiografii, traktującego o krucjacie warneskiej 1444 r. uznanie w oczach autorów znalazło jedynie kontrowersyjne stanowisko O. Haleckiego (odnotowane wraz z krytycznymi uwagami G. Ostrogorskiego), natomiast pominięte zostały prace bodaj głównego jego oponenta, J. Dąbrowskiego.

Na podobne zarzuty zasługuje § 12 (s. 209—211), poświęcony źródłom ruskim. Całkowitym milczeniem skwitowano w pracy zespół przekazów ruskich poświęconych soborowi unijnemu we Florencji 1439 r. W kwestii zachowanych w tekście „Powieści Dorocznej” traktatów bizantyńsko-ruskich z X w. celowe wydawało się odnotowanie pracy S. Mikuckiego, podobnie jak monografii O. Jurewicza dla poświęconych pobytowi Andronika Komnena w Haliczu świadectw latopisów ruskich.

Powyższe usterki, aczkolwiek istotne, nie są w stanie w znaczącym stopniu wpłynąć na ogólną bardzo pozytywną ocenę pracy, którą uznać można za przedsięwzięcie ze wszech miar udane i potrzebne.